

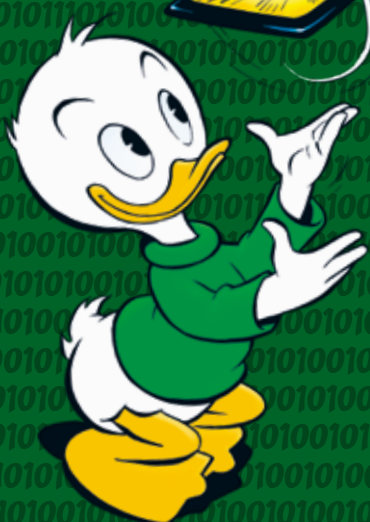
WALT DISNEY'S

ANDERS AND & Co.

ONLINE
med Anders

Indhold

sociale medier og spil

3

Zzzzzzsikkerhedseksperter

6

Sikker, sej og kritisk superdetektiv!

10

**Der er så meget,
de voksne ikke forstår**

12

For meget fjæsbog

14

Når medierne styrer dig

24

Quiz: hvordan var det nu det var?

26

Den forsvundne computer

27

Dette særnummer af
Anders And & Co.
udgives af
Story House Egmont A/S
i samarbejde med
Center for Digital
Pædagogik og med støtte
fra Teleindustrien, Telenor,
Norlys, Fibia og YouSee

Udgivet af

Story House Egmont A/S
Strødamvej 46
2100 København Ø

Ansvarshavende udgiver

Frank Vilstrup

Redaktion

Svend Skytte
Henriette May Krüger

Markedsføring

Henriette May Krüger

Layout

Rasmus Brink Kronholm

Faglige konsulenter

Anna-Sofie Bruun,
Jonas Ravn,
Nanna Agergaard Kejlberg

Telefon (kundeservice)
70 25 75 10

Indholdet må hverken
udlejes eller anvendes i
erhvervsøjemed.

© Disney

Center for
Digital Pædagogik

NORLYS

Sociale medier og spil

Sociale medier og spil kan være vildt sjove - synes du ikke? Her kan du snakke, spille og dele din hverdag med andre.

Et socialt medie er noget, hvor man på en eller anden måde kan snakke sammen eller lave noget sammen med andre. Sociale medier og spil kan godt blive blandet sammen. Der findes for eksempel nogle spil, som man kan spille på sin mobil eller tablet, hvor man også kan skrive med hinanden, sende noget til hinanden eller lave noget sjovt sammen.

Fælles for mange af de sociale medier og spil er, at man skal være 13 år for at bruge dem. Det kan godt virke lidt mærkeligt med den aldersgrænse; men den er lavet for at beskytte dig, dine data og holde dig sikker.

Der findes mange sociale medier og spil. Her kan du læse om nogle af dem, som mange børn bruger. Måske kender du allerede nogle af dem?

Snapchat

På Snapchat kan du sende beskeder, billeder og korte videoer med sjove ansigtsfiltre og du kan holde kontakt med andre gennem snapstreaks. Snapchat adskiller sig fra andre sociale medier ved, at du kan sende video og billeder som ofte kun kan ses i kort tid hos modtageren, inden det forsvinder igen. Du kan også tilføje billeder og videoer til din "historie".

Tænk over: Selvom billeder forsvinder igen, kan der altid tages et screenshot. Er det altid en god ide at vise andre, hvor man er på Snapkortet? Hvem er de personer, du tilføjer på Snapchat?

TikTok

TikTok er et af de største medier lige nu. Her er alle mulige slags videoer, men der er især videoer af folk der danser, synger eller "mimer" en sang. Det bliver også kaldt for "lipsyncing". Du kan både se og lave videoerne selv - måske sammen med dine venner eller din familie. TikTok handler meget om at bruge og vise sin kreativitet. Det er bygget op på en måde, der gør, at de videoer, som folk lægger op, kan blive set af rigtig mange på meget kort tid. Ud fra det man deler, liker og kommenterer, beregner TikTok hvilke videoer man får at se.

Tænk over: TikTok vælger ofte, hvad du skal se, fordi du har set lignende TikToks - er det altid godt? Snak med en voksen du er tryk ved, hvis du får vist ubehagelige videoer.

Sociale medier og spil

Privat eller åben?

På mange sociale medier og spil kan du vælge enten at have åben eller privat konto. Med en privat konto bestemmer du, hvem der kan se hvad du deler. Med en åben profil kan du ikke styre hvem der ser med og/eller kontakter dig. Det kan være en god idé at have privat konto. Du kan sætte det til inde i indstillingerne - spørg gerne en voksen om hjælp til at sætte det til.

Roblox

På Roblox kan du spille en masse forskellige spil. Du kan også designe dine egne spil, skrive med andre og en masse andet. På Roblox kan du lave det der hedder en "avatar", som er en lille figur, som du selv bestemmer hvordan skal se ud. Man skal være 7 år for at spille Roblox. Selvom du må bruge platformen, når du er fyldt 7 år, så er der stor forskel på hvilke spil der findes derinde. Der kan være nogle spil, som ikke passer til din alder.

Tænk over: På Roblox kan man godt spille og skrive med nogle man ikke kender, og derfor kan det være en god idé at spørge en voksen om hjælp til at kigge på indstillingerne på ens profil - man kan nemlig lave om i indstillingerne, så man selv bestemmer, hvem der kan skrive til en.

Instagram

På Instagram kan du dele billeder og videoer på en masse forskellige måder. Du kan både lægge billeder og videoer op i dit "feed", og du kan også dele videoer som "story" eller som "reels". Hvis du lægger et billede eller en video op i din "story", så forsvinder billedet eller videoen igen efter 24 timer. På dit "feed" forsvinder det ikke igen, medmindre du selv sletter det. Hvis du gerne vil bruge "reels", så er det kun videoer du kan lægge op, og de kan højst være 60 sekunder lange. Mange bruger Instagram til at følge "influencere" eller andre personer, som man er fan af.

Tænk over: Nogle personer redigerer meget i deres billeder, så husk på at det ikke altid er sandheden man ser på Instagram.

Discord

Da Discord kom til, blev det lavet for at "gamere" (folk der spiller computerspil) kunne skrive og snakke med hinanden, imens de spillede. I dag bliver Discord også brugt til alt muligt andet. Det kan være alt fra ens interesse for guldansk til flødeskumskager.

Rigtig mange børn og unge bruger Discord, fordi det er en god måde at holde kontakten med venner på. På den måde kan man være social med andre, mens man fx spiller, og man kan fortælle det til andre, når der sker noget sjovt eller ubehageligt.

Tænk over: Der kan komme voldsomt sprog og delinger af eksempelvis memes, som kan gå over din grænse. Der vil også være nogle mennesker, der prøver at snyde og svindle, så du bør kun klikke på links fra folk, du kender. Brug indstillingerne til at beskytte dig selv.

Youtube

På Youtube findes der et hav af videoer om alt mellem himmel og jord - lige fra kagebagning, sjove pranks og dyrebabyer. Faktisk bliver der uploadet mere end 8 timers video hvert eneste sekund! Det er ikke alle videoer der er lige underholdende og lærerige - der kan også nogle gange være nogle videoer, som ikke er for børn. Husk at tale med en voksen, hvis du ser noget ubehageligt. Det kan også være en god idé, at gå på opdagelse på YouTube sammen med en voksen det første stykke tid, man bruger app'en.

Tænk over: På Youtube kan du rapportere en video, hvis indholdet er ubehageligt eller grænseoverskridende. Du kan indstille Youtube til, at den ikke automatisk afspiller næste video. Du kan styre kommentarerne, hvis du selv har en kanal.

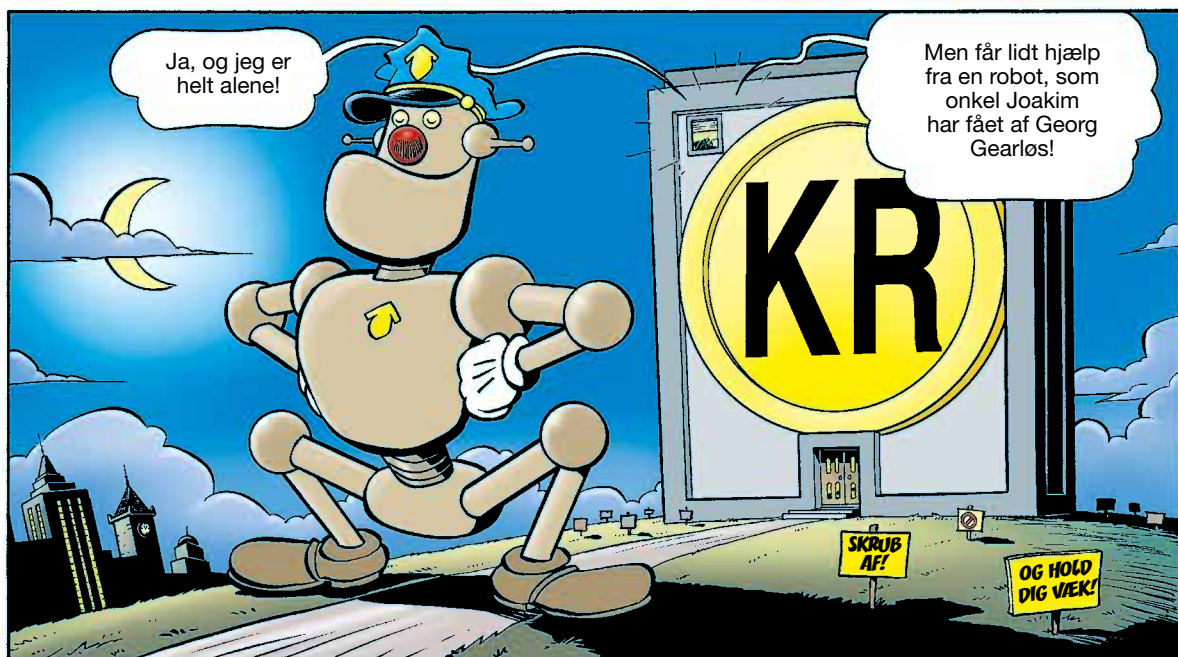
Spørg før du deler!

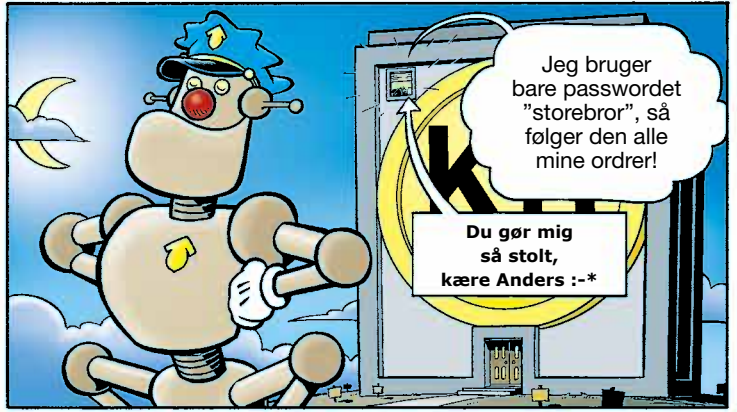
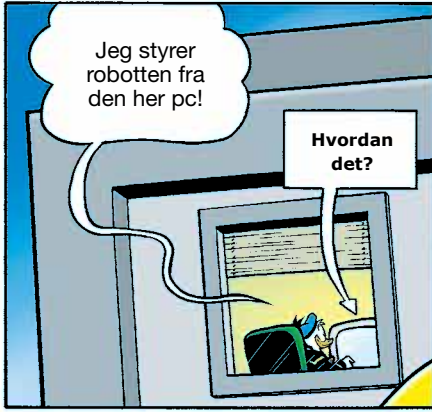
Husk at spørge hinanden om lov inden I deler billeder og video af hinanden - også selvom billedet eller videoen er sjov eller god. Det er nemlig ikke alle der ønsker at blive delt på sociale medier. Det gælder også dine forældre.

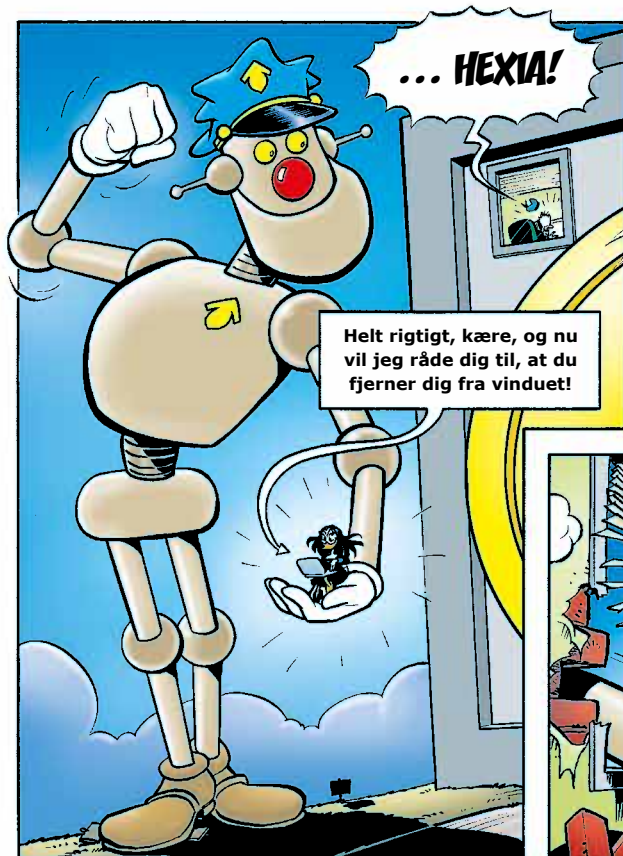
ZZZZ SIKKERHEDSEKSPERTEN

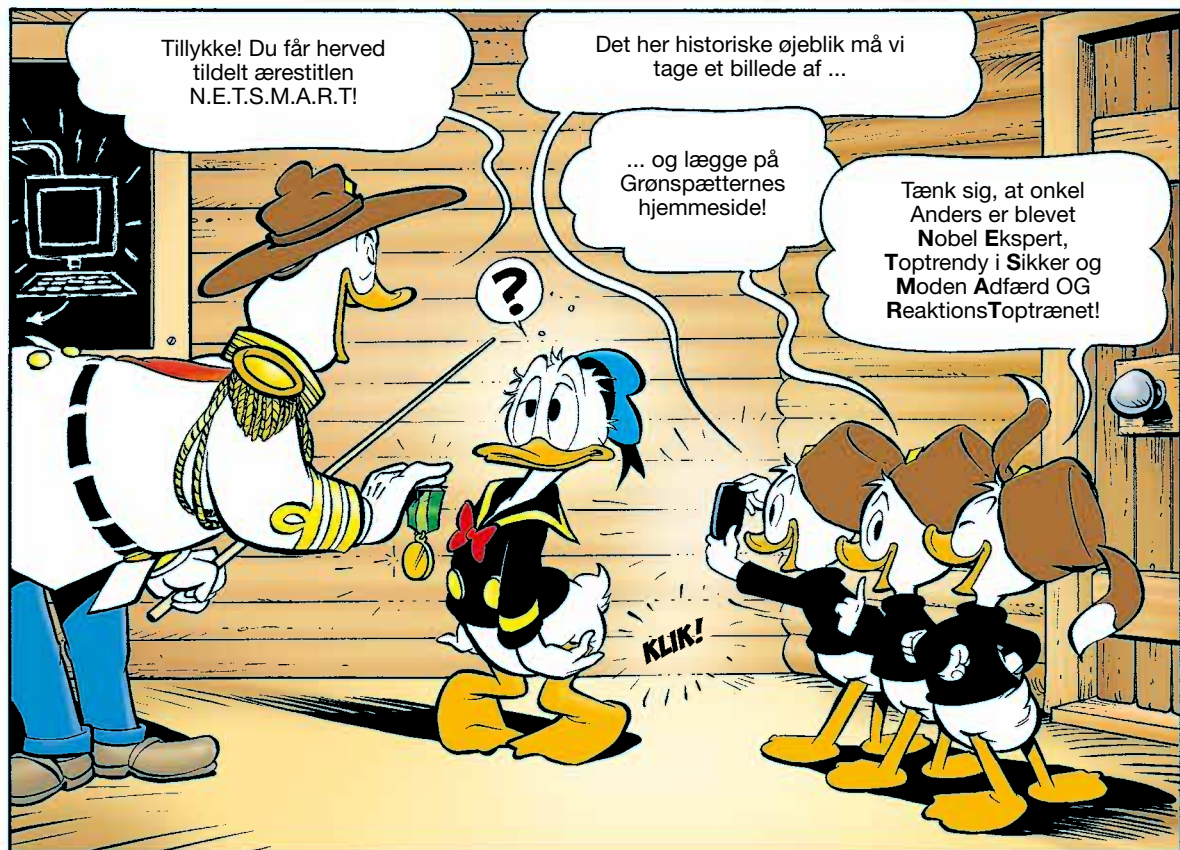
WALT DISNEY'S

Anders And

SLUT

Sikker, sejt og kritisk...

Mig narrer du ikke!

Der er mange forskellige slags information og viden på de digitale medier. Noget af det er sandt, mens andet er helt forkert! Vær opmærksom på, at du ikke kan tro på alt du læser og hører om i det digitale. Hvis du vil være helt sikker, så prøv selv at være detektiv og undersøge emnet flere steder. Du kan også spørge en voksen.

Med digitale og sociale medier kan vi så mange spændende ting! Vi kan dykke ned i spændende universer, chatte med vennerne, spille sjove spil, se skægge videoer og finde ny viden. Men det er ikke kun gode og sjove ting vi kan møde i det digitale. Derfor er der nogle ting som du skal være opmærksom på, så du passer på dig selv og dine kammerater.

Når du deler noget på de digitale medier, kan du ikke altid vide, hvem der kigger med. Du kan heller ikke vide, om der fx sidder nogen og gemmer de billeder du lægger op. Det er altid en god idé at være opmærksom på hvad du deler. Du skal aldrig videregive personlig information, såsom dit cpr-nummer eller din adresse. Det er også en god idé ikke at dele billeder, som er private. Du kan eventuelt gøre dine billeder og opslag "lukkede", så det kun er dine venner der kan se det. Hvis du ikke ved hvordan, kan du sikkert få en voksen til at hjælpe dig.

Hvem er du?

På digitale medier kan man nemt lade som om at man er en anden, da ingen kan se hvem man i virkeligheden er. Derfor kan du heller ikke altid vide, om dem du skriver med er dem, de siger de er - de kan måske være ældre eller lade som om, de er din ven, uden at være det. Vær opmærksom på ikke at sende noget privat til nogen, som du ikke kender eller har mødt i den fysiske verden. Også selvom du føler I er rigtig gode venner.

Er du også helt vild med at game...?

Skins og scams

Er du også helt vild med at game? Så er du ikke alene - de fleste børn gamer på den ene eller anden måde. I mange spil kan man købe noget der hedder "skins". Et skin kan være et sværd, et køretøj eller en figur, som man kan købe for rigtige penge og som man så kan bruge inde i spillet. Fordi at de her skins har en økonomisk værdi og derfor kan sælges videre, så findes der desværre nogle mennesker, som kan finde på at stjæle eller snyde sig til skins fra andre. Når det sker, så kalder man det for scams.

Hvis du spiller computerspil og handler med skins, er der en risiko for, at du kan blive scammed. For at undgå det, skal du blandt andet være opmærksom på ikke at trykke på links, der virker mistænkelige, eller som kommer fra folk, du ikke kender. Der kan nemlig gemme sig en virus som kan stjæle dine oplysninger. Dette gælder også generelt, når du bevæger dig rundt online. Du kan læse mere om, hvordan du spotter mistænkelige sider online, på Trygfondens side www.sikreside.dk. Husk, at det ikke er alle på internettet, man kan stole på.

...superdetektiv!

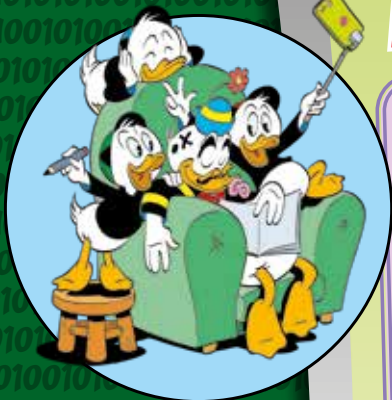
Vidste du, at...

... det er vigtigt at have et godt password? På den måde passer du bedst på dine profiler og data. Et godt password skal være svært at gætte for eksempelvis hackere (folk der ulovligt bryder en adgangskode og trænger ind i andres IT-systemer).

Husk aldrig at dele dine passwords med nogen.

Fortæl mig lige om Roblox ... igen!

Synes du nogle gange, at dine forældre spørger rigtig meget om, hvad du laver online?

“Hvad er det nu Roblox er?”

“Hvad ser du på Youtube?”.

Selvom det måske kan være lidt irriterende, så husk at de ikke spørger, fordi de vil blande sig i dit privatliv. De vil bare gerne være sikker på, at du har det godt. Det kan også være, at dine forældre ikke rigtig spørger ind til det du laver online. Måske du har oplevet at fortælle dine forældre om noget ubehageligt som er sket online, hvor de reagerede med at skælde ud. Det er selvfølgelig ikke så sjovt. Forældre kan godt blive lidt bange for de ubehagelige ting, man kan støde på i det digitale. Det er en god idé at sige det til dine forældre, hvis du synes de har reageret på en voldsom eller ubehagelig måde, på noget du har fortalt dem.

Det kan også være en rigtig god ide at fortælle dine forældre om, hvad du laver på de forskellige sociale medier og spil. Også selv om de ikke husker at spørge dig. På den måde, viser du nemlig dem, at du har styr på det. Det er med til at give dine forældre mere ro i maven. Win win.

Tæv din far i Rocket League

Det kan godt være lidt svært at forklare mor og far, hvad TikTok, Roblox og Snapchat er, mens du fx sidder og spiser. Mange gange er det meget nemmere at vise det og måske prøve det sammen. Mulighederne er uendelige. Her er et par ideer:

- Lær din far en trendy dans på TikTok
- Lav en Snapstreak med dine forældre i en periode
- Inviter mor eller far til at passe dine kæledyr i Adopt Me sammen med dig.
- Se kreative videoer på Youtube og snak om dem undervejs.
- Tæv din mor i et spil, du er blevet god til
- Byg en verden i Minecraft sammen

Det giver nemlig mulighed for at fortælle helt naturligt undervejs. Den store optur er, at det også er supersjovt at være sammen på den måde i familien.

Der er så meget ...

Lav aftaler i familien

Både børn og voksne bruger mobiler, tablets og computere rigtig meget. Det kan være en god ide at lave nogle aftaler i familien. Eksempelvis om, hvornår mobilen tages frem, eller at man skal huske at spørge inden man deler billeder af hinanden. Hvis du synes, at dine forældre bruger for meget tid på deres mobil, så må du gerne sige det til dem. Du kan prøve at foreslå, at I laver nogle fælles aftaler for brug af mobiler, som skal gælde alle medlemmer i familien - og så kan I skrive dem ned og hænge dem op et sted, hvor alle bliver mindet om, at de er der. Det vigtigste er, at det er nogle regler I laver sammen som familie, og som alle er enige om.

Noget du er ked af?

Hvis du har oplevet noget, som gjorde dig ked af det - enten i det digitale eller i din hverdag generelt - som du synes er svært at få sagt til voksne omkring dig, så findes der heldigvis flere forskellige steder, hvor du kan ringe eller skrive, og få hjælp.

Du kan:

Sende SMS til Cyberhus' SMS rådgivning på 25 80 60 60

Skrive til brevkassen rådgivningen på Cyberhus.dk.

Ring til Børnetelefonen på 116 111.

Er du blevet scammed eller snydt i et spil? Hvis det er noget du oplever, eller har oplevet, så kan du få hjælp på den rådgivning der hedder Scammed. Du kan skrive til dem anonymt, på 22 49 68 25 - og på deres hjemmeside Scammed.dk kan du læse mere om, hvad du kan gøre for at undgå at blive udsat for scams.

...de voksne ikke forstår

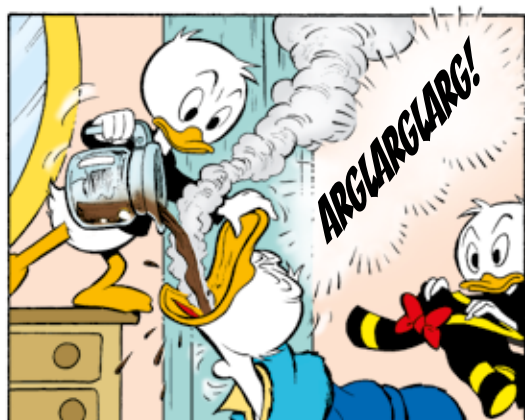

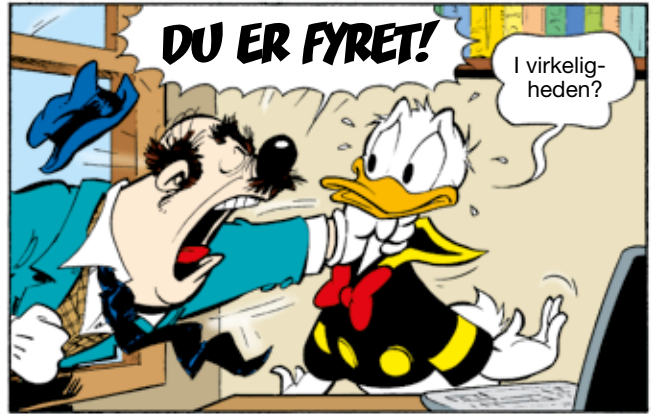
Walt Disney's

Anders And

For meget Fjæsbog

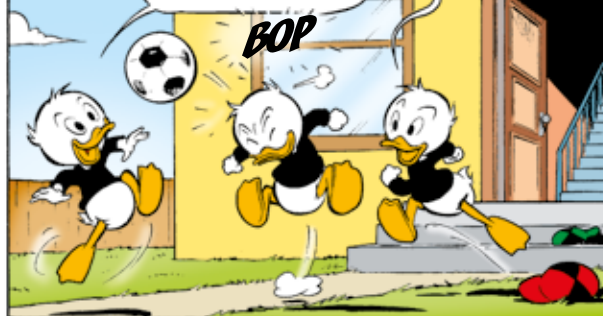

En lang
time
senere –

Onkel Anders er
endelig kommet til
fornuft!

Ærgerligt, at han blev
fyret på vejen!

Pyt! Nu kan han måske
få et nyt job!

De tror, de
kan bestemme
over mig!

Men jeg
bestemmer over
min egen tid!

VRRR

Måske var det held i uheld! Nu kan jeg
være på Fjæsbog hele dagen!

Er der virkelig
ikke gået en
time endnu?

Tiden flyver
af sted, når man
har det sjovt!

Apropos
sjov ...

Du sagde
én time!

Øh...

Du har
garanteret ikke
været på nettet for
at finde arbejde,
vel?

Nej, men jeg har
slået min egen rekord i
Ordkamp!

Du har
vist brug for
hjælp!

Det har jeg vel!

Efter timevis med råben og skrigen –

Noget siger mig, at de ikke kommer!

Jeg må vel selv sørge for at komme ud!

KRAJ!

Tænk på alle de kattevideoer, jeg er gået glip af!

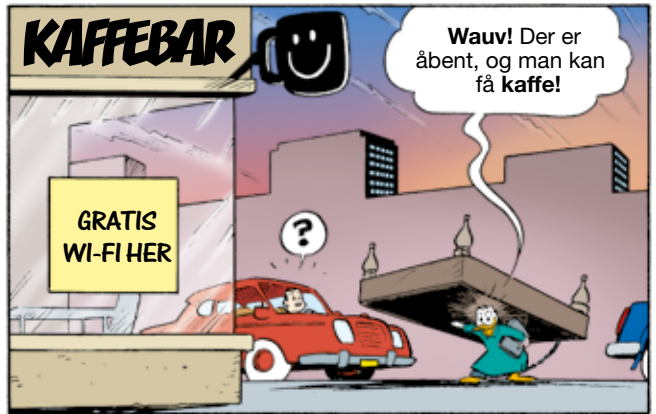
BUMP
BUMP
BUMP
BUMP

Hvad er det? En besked fra ungerne!

"Kære, onkel Anders! Vi regnede med, at du ville slippe ud, så vi har afbrudt netværksforbindelsen!"

"Og for at sikre os at du ikke logger på nogle af naboernes netværk, har vi sat signalforstyrre op rundt om huset efter instruktioner fra Grønspættebogen!"

?

SLUT

...at notifikationer på din mobil er lavet for at få dig til at bruge mere tid på mobilen? I indstillingerne på din mobil kan du slå dem fra.

BeReal.

Det du laver på medierne er penge værd

Al den viden som algoritmerne samler ind om dig, kalder man for data. Måske har du hørt om det før? Ud over at medierne bruger din data til gøre sig mere spændende for dig, så du bruger meget tid derinde, så kan de faktisk også sælge det videre til firmaer. Det kunne være til en slikbutik som

gerne vil sælge mere slik. Så hvis du fx godt kan lide at se slikvideoer på de sociale medier, så kan du pludselig få en reklame fra en slikbutik. På den måde kan man sige, at det du laver på medierne faktisk er penge værd.

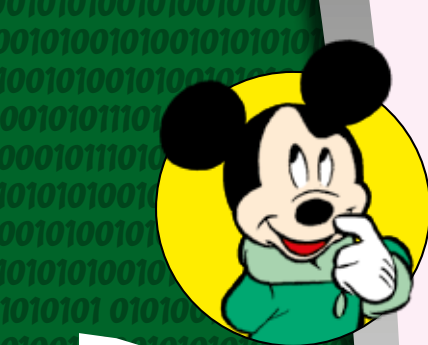
Kig lige op!

Når de sociale medier og spil er så gode til at få os til at bruge meget tid på dem, kan det være svært at lægge mobilen eller rejse sig fra computeren. Måske skal din mor lige tjekke om der er kommet en arbejdsmail mens I spiser aftensmad. Måske sidder din ven og snapper mens I egentlig skulle hygge med at se en film. Det er vigtigt, at vi tænker over, hvornår det digitale fylder for meget, for skærmene kan hele tiden forstyrre os og få os til at bruge dem. Tag en snak med din familie og dine venner, hvis du synes de sidder for meget med snuden nede i skærmen. Og husk også at være opmærksom på dig selv.

God stil - også digitalt

Det er vigtigt, at tale pænt til hinanden - også når man snakker sammen inde i spil eller på sociale medier. Man kan nogle gange godt glemme, at der faktisk sidder nogle ægte personer på den anden side af skærmen, når man ikke kan se hinandens ansigter - og derfor kan man komme til at gå over grænsen, hvis man fx prøver at være sjov. **En god huskeregel er, at man ikke skal skrive eller sige noget til en person digitalt, som man ikke også kan sige til personen, hvis man står overfor ham eller hende.**

En anden god huskeregel er, at man gerne må sige fra, hvis der er nogen der gør noget, som føles ubehageligt eller forkert. Faktisk er det vigtigt at du siger fra, hvis du oplever at blive behandlet dårligt. Og hvis du ser andre, som bliver drillet eller mobbet digitalt, er det godt hvis du kan hjælpe dem. Vi skal passe på os selv og hinanden - også når vi gamer eller snapper.

QUIZZ TID!

Quiz: Hvordan var det nu det var?

A) Hvad er et socialt medie?

1. En avis
2. En app eller en online platform, hvor man kan kommunikere med andre
3. Et haveredskab

B) Hvad er den anbefalede aldersgrænse for mange sociale medier?

1. 13 år
2. 48 år
3. 100 år

C) Hvad skal man altid gøre, inden man lægger et billede op af andre?

1. Være sikker på, at de ikke har lukkede øjne på billedet
2. Spørge om lov til at lægge det op
3. Tjekke at ens mobil er helt ladet op

D) Hvad vil det sige at blive scammed?

1. At man får stjålet skins eller andre værdier i computerspil
2. At der er nogen der giver en blomster
3. At man har fået en skramme på sit knæ

E) Hvad gør algoritmer på sociale medier?

1. Giver et mærkeligt udslæt
2. Sender dig den nyeste version af dit yndlingsspil
3. Indsamler viden om hvad du kan lide at bruge tid på, og sender dig mere af det, du godt kan lide

F) Hvad gør medierne med alt den data de opsamler?

1. De kan smide det i skraldespanden
2. De kan sælge det videre til firmaer
3. De kan lave en lasagne af det

G) Hvad kan man gøre, hvis man synes ens ven sidder med hovedet nede i mobilen hele tiden?

1. Give ham en high-five
2. Spise hans madpakke
3. Tale med ham om det

Svar:

A-2, B-1, C-2, D-1, E-3, F-2, G-3

DU GÅDESTE

Den forsvundne
computer

Les flere
Du gådeste på
Andeby.dk!

Historie & tegninger: Miguel / Oversættelse: Heidi Skriver Olsen

Mickey og Fedtmule
har lejet en hytte
ude ved de fjerneste,
sneklædte bjerge ...

Det her er lige,
hvad vi trænger til! At
komme væk fra byens
stress og jag, ikke
Fedtmule?

Her er koldt, men der er bedre dækning udenfor!
Ha ha! Klavs Krikke har lagt et billede op, hvor han
spiser en kage i én mundfuld! "Synes godt om"!

Fedtmule er fjollet! Han laver præcis
det samme som derhjemme, bortset
fra at han sidder på en dyngse sne!
Jeg må distrahere ham!

Ja, det bliver
dejligt! Jeg glæder
mig til at slappe af med
Fjæsbogen, InstaAnd
og alle de andre
sociale netværk!

D 2013-099

Lidt
senere ...

**VARME
KAKAO!** Kom
ind og få en
kop!

Wow! Varm kakao! Jeg
lægger min computer
her! Den bliver ikke
stjålet, for her er jo
ikke andre
end os!

Uhm! Det smagte
dejligt! Nu må jeg ud til
Fjæsbogen igen! Der er
sikkert sket en masse,
mens jeg har været
væk!

Skal vi
ikke gå en tur i
sneen i stedet,
Fedtmule?

Udenfor i
sneen ...

Mickey! Min computer er
blevet stjålet! Jeg lagde den
lige her! Vi er ikke alene!

Hvad?

Jeg er nu sikker på,
at vi er alene! Der må
være en anden
forklaring!

Jeg kan ikke
leve uden min
computer!

Ved du,
hvad der
er sket?

Som du ved, bliver en computer varm, når den er tændt, så da Fedtmule lagde sin computer på sneen, gled den ned af den sneklædte bakke. Læg aldrig din computer i sneen!